

Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakkında Bazı Düşünceler^(*)

*Considerations about the Turkish Football Federation Dispute Resolution
Board Proceedings*

Ersin ERDOĞAN^()**

Doçent Doktor
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı

Selin YEŞİLDAL

Hâkim Adayı
Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı

Anahtar Kelimeler

*Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu,
Tahkim,
Zorunlu Tahkim,
Futbola İlgili Sözleşmelerden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar,
İptal Davası.*

Keywords

*Turkish Football Federation Dispute Resolution Board,
Arbitration,
Mandatory Arbitration,
Disputes Arising from Football-Related Contracts,
Annulment of Arbitral Award.*

Öz

Bu çalışmada, Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun yargılama yetkisine ilişkin dört husus 5894 sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı kapsamında tartışılmıştır. Çalışmada ilk olarak Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun hukuki niteliği ve yargılama yetkisi belirlenmiş ve bu kapsamda kurulun yargılama sürecinde uygulayacağı usul kuralları hakkında bilgi verilmiştir. İkinci olarak Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun çözümlenmekle münhasıran yetkili kılındığı uyuşmazlıklar hakkında bilgi verilmiş ve kurulun münhasır yetkisinin kaynağı tartışılmıştır. Üçüncü olarak, Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan yabancı unsurlu uyuşmazlıklarda taraflarca hakem heyeti olarak yetkilendirilip yetkilendirilemeyeceği meselesine değinilmiştir. Son bölümde ise Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun ihtiyari tahkim kurulu sıfatıyla verdiği kararlara karşı tarafların doğrudan iptal davası açıp açamayacakları hususu tartışılmıştır.

Abstract

In this study, four issues related to the jurisdiction of the Dispute Resolution Board of the Turkish Football Federation were discussed within the scope of the “Law on the Establishment and Duties of the Turkish Football Federation” No. 5894, the Status of the Turkish Football Federation and the Instructions of the Dispute Resolution Board. In the study, firstly, the legal nature and jurisdiction of the Dispute Resolution Board have been determined and in this context, information have been given about the procedural rules to be applied by the board in the trial process. Secondly, information was given about the disputes that the Dispute Resolution Board has been exclusively authorized to resolve and the source of the exclusive authority of the board was discussed. Thirdly, the issue of whether the Dispute Resolution Board can be authorized by the parties as an arbitral tribunal in disputes with foreign elements arising from football-related contracts was touched upon. In the last section, the issue of whether the parties can file a direct annulment lawsuit against the decisions made by the Dispute Resolution Board as the discretionary arbitration board is discussed.

^(*) Araştırma Makalesi.
Hakem denetiminden geçmiştir.
Gönderim Tarihi: 14.12.2022, Kabul Tarihi: 22.12.2022.

^(**) Sorumlu Yazar.

GİRİŞ

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK), 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5'inci maddesinin birinci fıkrasında sayılan ilk derece hukuk kurullarındandır. 5894 sayılı Kanun'da UÇK'nın ilk derece hukuk kurulu olduğu belirtilmiş olmasına rağmen kurulun görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemeler ile kurulun yargılama usul ve esasları bu Kanun'da açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte, 5894 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi uyarınca kurulun çalışma usul ve esaslarının TFF Statüsü ve UÇK Talimatı ile düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. TFF Statüsü'nün 56'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında ise UÇK'nın çalışma usul ve esaslarının Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı ile belirleneceği ifade edilmiştir.

İlk olarak ifade edilmesi gerekir ki UÇK'nın yargılama görev ve yetkisi kurulun oluşturulduğu günden bugüne birden fazla kez değişikliğe uğramıştır. UÇK, oluşturulduğu ilk dönemde futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda münhasıran yetkili bir kurul iken günümüzde UÇK'nın yetkisi, uyuşmazlığın konusu dikkate alınarak ihtiyari yetki ve münhasır yetki olmak üzere iki katederide incelenmektedir. UÇK'nın ihtiyari yetkisinin kaynağını tarafların iradesi oluşturmakta iken TFF Statüsü ve UÇK Talimatı'nda yer alan düzenlemelerle UÇK'nın sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıklar bakımından münhasıran yetkili olduğu belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıkların çözümlenebilmesi için taraflar devlet mahkemelerinde dava açamazlar, ihtiyari tahkime başvuramazlar veya aralarındaki uyuşmazlığı herhangi bir alternatif uyuşmazlık çözüm yolu ile çözümleremezler.

UÇK Talimatı'nın "Uygulanacak Usul Kuralları" başlıklı 15'inci maddesinde, "*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, yargılama sürecinde işbu talimatta geçen usul kuralları ile yargılamaya ilişkin diğer mevzuatın bu talimata aykırı olmayan hükümlerini uygular.*" düzenlemesi yer almaktadır. İlgili düzenleme kapsamında, UÇK'nın yargılama sürecinde UÇK Talimatı'nda yer alan usul kuralları yanında uygulanması gereken diğer usul kuralları açık bir şekilde belirtilmemiştir. Bu kapsamda, "yargılamaya ilişkin diğer mevzuat" ifadesinden ne anlaşılması gerektiği ortaya konulmalıdır. Bu ise UÇK'nın hukuki niteliğinin ve yargılama yetkisinin tespit edilmesini gerektirir.

Bu çalışmada, ilk olarak, yargılama yetkisi çok defa değişen UÇK'nın tarihi gelişimi ele alınmıştır. Akabinde, "yargılamaya ilişkin diğer mevzuat hükümleri" ifadesinden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin açıklamalara çalışmanın "Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Hukuki Niteliği ve Yargılama Yetkisi" başlıklı ikinci bölümünde yer verilerek, çalışma içerisinde tekrara düşmekten kaçınılmış ve konu bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. Yine bu bölüm kapsamında, UÇK'nın yabancı unsur ihtiva eden uyuşmazlıklara ilişkin yetkilendirilip yetkilendirilemeyeceği meselesi üzerinde de durulmuştur. Çalışmanın son bölümünde değinilen bir diğer mesele ise UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak yetkilendirildiği uyuşmazlıklarda tarafların aralarında yapacakları bir sözleşme ile UÇK kararlarına karşı TFF Tahkim Kuruluna başvuru yapmaksızın doğrudan iptal davası açıp açamayacakları hususudur.

I. YARGILAMA YETKİSİ BAKIMINDAN UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULUNUN TARİHİ GELİŞİMİ

Bu bölümde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun yargılama yetkisi incelenirken, hukuki düzenlemeler dikkate alınarak bir sınıflandırma yapılmıştır. Bu kapsamda, aşağıda UÇK'nın yetkisi Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve TFF Statüsünde yapılan değişikliklerin yürürlük tarihleri dikkate alınarak dört döneme ayrılmıştır.

A. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Münhasıran Yetkili Olduğu İlk Dönem

“3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”¹ döneminde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu oluşturulmadan önce futbola ilişkin sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar TFF Yönetim Kurulu tarafından incelenip karara bağlanmaktaydı². Ayrıca, “*Kulüpler, futbolcular, teknik yönetici ve öğreticiler, hakemler, müsabaka görevlileri ile futbol alanında görevli diğer ilgililerin başvurularını karara bağlama*” görevi de 3813 sayılı Kanun’un 10’uncu maddesinin “1” bendi uyarınca Yönetim Kuruluna verilmişti. 3813 sayılı Kanun’un 14’üncü maddesine göre ise ilgililer “*Federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler; federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler*” arasındaki uyuşmazlıklara ilişkin TFF Yönetim Kurulunun verdiği kararlara karşı TFF Tahkim Kuruluna itiraz başvurusunda bulunabilmekteydi. Yine aynı madde uyarınca, itiraz üzerine Tahkim Kurulunun verdiği kararlar kesindi. Ancak *Fédération Internationale de Football Association* (FIFA), Yönetim Kurulunun futbol kulüplerinin temsilcilerinden teşekkül eden bir yapı olması nedeniyle uyuşmazlıkları çözümüleme yetkisini haiz yapının *bağımsız* olmadığını dile getirerek bu durumun düzeltilmesini talep etmiştir³. Yargılama yetkisine sahip yapının hukukçulardan oluşmak yerine futbol kulüplerinin temsilcilerinden oluşması ve Yönetim Kurulunun bir icra organı olarak spor yargısında görevli ve yetkili olması hususu da bu dönemde ayrıca eleştirilmekteydi⁴. Nihayet, 04.12.2007 tarihinde “5719 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”⁵ 9’uncu maddesi ile *uluslararası kurallara uyum sağlamak amacıyla*⁶ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu oluşturulmuştur. UÇK, 5719 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden yaklaşık beş ay sonra, 11.04.2008 tarihinde UÇK Talimatı’nın yürürlüğe girmesiyle görevini fiilen icra etmeye başlamıştır⁷.

5719 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesiyle 3813 sayılı Kanun’a eklenen 12/A maddesine göre UÇK, kulüpler ile kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler ve müsabaka organizatörleri; oyuncu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, arasında her türlü sözleşmeden doğan veya futbolla ilgili olan uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran yetkili olarak inceleyen ve bu uyuşmazlıklar hakkında karar veren bir kuruldu. İlgili madde uyarınca UÇK’nın münhasır yetkiye sahip olması tarafların bu uyuşmazlıklara ilişkin başka bir merciye başvurmalarına cevaz vermemekte onların devlet mahkemelerinde de dava açmalarını engellemekteydi⁸. Diğer bir ifadeyle, yukarıda belirtilen kişiler arasında kurulan sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümlenmesi için taraflar, kanun hükmüyle ilk derece yargı merci olarak yetkili kılınmış UÇK’ya başvurmak zorunda bırakıldığından UÇK bu dönemde zorunlu tahkim kurulu niteliğindeydi⁹.

¹ 03.07.1992 tarihli ve 21273 sayılı Resmî Gazete.

² EKŞİ, Nuray: *Spor Tahkim Hukuku*, 1. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015 (*Spor Tahkim Hukuku*), s. 246; EKŞİ, Nuray: “Mahkeme Kararları Işığında TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun Futbol Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetkisi”, (Ed.) Çağlar, Tacar: *Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı*, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2021 (Uyuşmazlık Çözüm Kurulu), s. 322; ÜNLÜ, Taner: “Futbol Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü”, *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2014, s. 178.

³ EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 322; EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 247; ÜNLÜ, s. 177-178.

⁴ EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 247; EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 322; TÜRKKAN, Adnan: “Türkiye Futbol Federasyonu Hukuk Kurulları (Disiplin, Uyuşmazlık ve Tahkim Kurulları)”, (Ed.) ÇAĞLAR, Tacar: *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. İsmail İnan” Armağanı*, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2013, s. 773; ÜNLÜ, s. 178.

⁵ 04.12.2007 tarihli ve 26720 sayılı Resmî Gazete.

⁶ Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/452), 8. Maddenin Gerekçesi, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, (S. Sayısı: 64), s. 2 (<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss64.pdf>, ET: 31.10.2022).

⁷ EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 323.

⁸ EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 247; EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 322-323.

⁹ EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 247; EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 322-323.

16.05.2009 tarihinde ise 5894 sayılı *Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun* 27230 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak 5894 sayılı Kanun kapsamında UÇK’nın görev ve yetkisi ile oluşumu hususunda detaylı düzenlemelere yer verilmemiştir. Kanun’un 5’inci maddesinin birinci fıkrasında UÇK, ilk derece hukuk kurulları arasında ismen sayılmıştır. Bununla birlikte Kanun’un 5’inci maddesinin dördüncü fıkrasında “*İlk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir.*” ifadesine yer verilmiştir. İlgili madde uyarınca UÇK’nın görev ve yetkisine ilişkin detaylı düzenlemeler TFF’nin iradesine diğer bir ifadeyle Genel Kurul tarafından yapılan TFF Statüsü’ne ve Yönetim Kurulu tarafından yapılan Talimatlar’a bırakılmıştır.

24.06.2009 tarihli ve 27268 sayılı Resmî Gazete’de “Çeşitli İlanlar” başlığı altında Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı tarafından yayımlanan “Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü”nün UÇK’nın görev ve yetkilerini düzenleyen 56’ncı maddesi uyarınca, futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde UÇK’nın sahip olduğu münhasır yetki 5894 sayılı Kanun döneminde de devam etmiştir. Nitekim 24.06.2009 tarihinde yayımlanan TFF Statüsü’nün “Yürürlük” başlıklı 84’üncü maddesinde, ilgili Statü’nün “3813 sayılı *Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un yerini alacak kanununun kabul edilmesi halinde yürürlüğe*” gireceği belirtilmiştir. Bu doğrultuda 5894 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesiyle yürürlük kazanan TFF Statüsü’nün 56’ncı maddesi uyarınca UÇK’nın görev ve yetkisi belirlenmiştir. Öyle ki TFF Statüsü’nün 56’ncı maddesine göre UÇK, kulüpler; kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personeli ve müsabaka organizatörleri, futbolcu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler arasında her türlü sözleşmeden doğan ve futbolla ilgili olan uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine *münhasıran yetkili olarak* inceler ve karara bağlar. Tahkim Kuruluna müracaat edilmeyen Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları kesin ve nihaidir.

B. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Futbolla İlgili Sözleşmelerden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar Bakımından İhtiyari Yetkili Olduğu İlk Dönem

29.06.2011 tarihinde TFF Statüsü’nde yapılan değişiklikler, 21.07.2011 tarih ve 28001 sayılı Resmî Gazete’nin “Çeşitli İlanlar” bölümünde yayımlanmıştır. Bu değişiklikler kapsamında Statü’nün 56’ncı maddesi yeniden düzenlenerek futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar açısından UÇK’nın yetkisi ihtiyari hâle getirilmiştir. Bu doğrultuda, *kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personeli ve müsabaka organizatörlerinin* aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklara ilişkin UÇK’nın yetkisinin ihtiyari olduğu, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından sonra tarafların yazılı olarak UÇK’nın yetkisini kabul etmeleri hâlinde UÇK’nın bu uyuşmazlığı karara bağlayabileceği, UÇK’nın ihtiyari hakem heyeti sıfatıyla verdiği kararlara karşı ise TFF Kanunu ve HUMK uyarınca yargı yoluna başvurulabileceği düzenlenmişti. Bununla birlikte, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıklarda UÇK, TFF Statüsü ile münhasıran yetkili kılınarak bu uyuşmazlıklar açısından UÇK zorunlu tahkim kuruluna dönüştürülmüştü.

“Madde 56:

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun Görev ve Yetkileri

1. *Kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri ve müsabaka organizatörleri aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların çözümü için Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun yetkisini kabul edip etmemekte serbesttirler. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun yetkili olabilmesi için tarafların ihtilafların ortaya çıkmasından sonra Kurulun yetkisini yazılı olarak kabul etmeleri şarttır.*

2. *Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür. Bu kararlara karşı ancak Tahkim Kurulu’na itiraz edilebilir.*

3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararlara karşı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu çerçevesinde yargı yoluna başvurulabilir.

4. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir.”

24.08.2011 tarihinde ise UÇK Talimatı yayımlanarak, TFF Statüsü'ne paralel olarak talimatın 2'nci maddesiyle, kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personeli ve müsabaka organizatörleri aralarında akdedilen futbolla ilgili her türlü sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde UÇK'nın yetkisinin ihtiyari olduğu¹⁰ ancak sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklarda ise UÇK'nın münhasıran yetkili olduğu düzenlenmişti¹¹.

C. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Münhasıran Yetkili Olduğu İkinci Dönem

Yukarıda açıklandığı üzere, 25.06.2015 tarihli Genel Kurul Kararı ile TFF Statüsü'nün UÇK'yı düzenleyen hükümlerinde değişiklik yapılmadan önce, UÇK'nın ihtiyari ve zorunlu olmak üzere iki yetkisi mevcuttu¹². 25.06.2015 tarihinde ise TFF Statüsü'nün UÇK'yı düzenleyen hükümlerinde TFF Genel Kurul Kararı¹³ ile değişiklik yapılmış, değişiklikler Resmî Gazete'nin yayımlandığı 11.07.2015 tarihinde yürürlüğe girmişti. Değişiklikleri içeren UÇK Talimatı ise 01.08.2015 tarihinde yürürlüğe girmişti¹⁴. Statüde ve Talimat'ta yapılan değişiklikler sonucunda, futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan tüm uyuşmazlıklar bakımından tarafların iradelerine bakılmaksızın UÇK münhasıran yetkili kılınmış¹⁵ diğer bir ifadeyle UÇK futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan tüm uyuşmazlıklar açısından zorunlu tahkim kuruluna dönüşmüştü¹⁶. Buna göre, o dönem yürürlükte olan düzenlemeler uyarınca belirtilen kişiler arasında futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için taraflar devlet mahkemelerinde dava açma hakkına sahip olmadığı gibi¹⁷ ihtiyari tahkime de başvuramamaktaydı¹⁸. Ancak yine bu dönemde de UÇK'nın kararlarına karşı TFF Tahkim Kuruluna itiraz edilebiliyordu¹⁹.

“Madde 56

1 - Uyuşmazlık Çözüm Kurulu,

a) Kulüpler,

¹⁰ GÜRTEN, Kadir / BAŞTÜRK, Faruk: “Futbolda Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Yargı Mercii Sorunu”, (Ed.) ÇAĞLAR, Tacar: *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. İsmail İnan” Armağanı*, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2013, s. 407; EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 324-325.

¹¹ GÜRTEN / BAŞTÜRK, s. 407.

¹² BİLGİNOĞLU, Nurettin Emre: *Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü*, 1. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 45; EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 143; EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 320; ÖZDEMİR KOCASAKAL, Hatice: “Sözleşmesel Uyuşmazlıklarda TFF Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Yargı Yoluna Başvurulabileceğine Dair Yargıtay Kararları Üzerine” (Ed.) Çağlar, Tacar: *Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı*, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2021, s. 611-612.

¹³ 25.06.2015 tarihli Türkiye Futbol Federasyonu Olağan Seçimli Genel Kurulu'nda kabul edilen Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nde yapılan değişiklikler için bkz. 11.07.2015 tarihli ve 29413 sayılı Resmî Gazete (<https://www.resmigazete.gov.tr/ilanlar/eskiilanlar/2015/07/20150711-4.htm#%C3%A701>, ET: 27.10.2022).

¹⁴ EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 143, 330; EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 320, 329.

¹⁵ ÖZDEMİR KOCASAKAL, s. 611-612.

¹⁶ EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 143. 25.06.2015 tarihli Türkiye Futbol Federasyonu Olağan Seçimli Genel Kurulu'nda kabul edilen Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nde yapılan değişiklikler için bkz. 11.07.2015 tarihli ve 29413 sayılı Resmî Gazete (<https://www.resmigazete.gov.tr/ilanlar/eskiilanlar/2015/07/20150711-4.htm#%C3%A701>, ET: 27.10.2022).

¹⁷ EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 334; ÖZDEMİR KOCASAKAL, s. 612.

¹⁸ ÖZDEMİR KOCASAKAL, s. 612.

¹⁹ EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 251, 279, 271; ÖZDEMİR KOCASAKAL, s. 612.

- b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri,
- c) Futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir.

2 - Uyuşmazlıklar, tarafların seçeceği veya seçilmiş sayılacağı iki hakem ile Başkanlar Kurulu'ndan bir Başkan'dan oluşan Hakem Heyeti tarafından incelenip karara bağlanır. Hakem Heyeti, uyuşmazlıkta haklı olan tarafın varsa vekili için, resmi ücret tarifesine göre Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için uygulanan maktu avukatlık ücreti kadar vekâlet ücretine hükmeder.

3 - Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir.”

D. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Futbolla İlgili Sözleşmelerden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar Bakımından İhtiyari Yetkili Olduğu İkinci Dönem

11.07.2015 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikler kapsamında TFF Statüsü'nün 56'ncı maddesinde düzenlenen UÇK'nın yargılama yetkisi, Anayasa Mahkemesinin kararından²⁰ sonra yeniden düzenlenmiştir. Karara konu başvuruda özetle, 5894 sayılı Kanun'un, “İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF'nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkilidir.” şeklindeki 5'inci maddesinin ikinci fıkrasının, “Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) bünyesinde kurulan ilk derece hukuk kurullarını görev ve yetkileri kapsamında bulunan ihtilaflarda münhasıran yetkili kıldığı ancak Anayasa'nın 59. maddesine göre yalnızca spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yoluna gidilebileceği ifade edilmiştir. Başvuru kararında ayrıca, futbolla ilgili sözleşmelerden doğan alacak haklarına ilişkin uyuşmazlıkların Anayasa'nın 59. maddesi kapsamında olmadığı ve genel hükümlere göre adli yargı mercilerince incelenmesi gerektiği, Anayasa'nın 59. maddesinde yapılan değişiklik gerekçesinde de bu hususun açıkça ifade edildiği belirtilmiştir. Buna rağmen itiraz konusu kural ve bu kuralın ayrıntılarının düzenlendiği TFF Statüsü ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı'nda futbola ilişkin sözleşmelerden doğan alacak haklarına ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde yalnızca tahkime gidilebileceğinin öngörülmesi suretiyle söz konusu uyuşmazlıkların yargı denetimine kapatıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 9., 10., 11., 36., 59. ve 142. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür”²¹. Anayasa Mahkemesi ise iptal kararında, “İlk derece hukuk kurullarının münhasıran yetkili olduğunu belirten itiraz konusu kural ile bu kurullar tarafından verilen kararlara karşı yargı yoluna başvurulamayacağını düzenleyen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesi birlikte değerlendirildiğinde, ilk derece hukuk kurullarının, bakacağı ihtilaflarda başvurulabilecek tek yetkili merci olduğu ve anılan kurulların görev ve yetkisinde bulunan konularda tahkim dışında başka bir hukuki yola başvurulamayacağı”²² hususunu tespit ederek ve “Anayasa'nın 59. maddesinde spor federasyonlarının yalnızca spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği ve tahkim kurulu kararlarına karşı yargı merciine başvurulamayacağı öngörülmesine rağmen, itiraz konusu kuralda böyle bir ayırım yapılmaksızın ilgili mevzuat ile TFF kurul ve organlarının kararlarına ilişkin olarak çıkacak tüm uyuşmazlıklar bakımından ilk derece hukuk kurullarının münhasıran karar vermekle yetkili kılınması ve ilk derece hukuk kurullarının kararlarına karşı

²⁰ AYM, T. 18.01.2018, E. 2017/136, K. 2018/7 (<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>, ET: 30.08.2022).

²¹ AYM, T. 18.01.2018, E. 2017/136, K. 2018/7, s. 3, § 3.

²² AYM, T. 18.01.2018, E. 2017/136, K. 2018/7, s. 6, § 22.

yargı yoluna başvurulmasının engellenmesi, Anayasa'nın 59. maddesinde yer alan düzenlemeyle bağdaşmadığı gibi ilgililerin mahkemeye erişim hakkını ortadan kaldırmakta ve hak arama hürriyetinin özüne"²³ dokunduğunu vurgulayarak başvuruya konu maddenin Anayasa'nın 2, 13, 36 ve 59'uncu maddelerine aykırı olduğunu ifade etmiştir²⁴. Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018 tarihli kararıyla, 5894 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin ikinci fıkrasını Anayasa'ya aykırı olması nedeniyle iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararı 02.03.2018 tarihinde 30348 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış, akabinde karara uygun olarak değişiklik yapılan UÇK Talimatı ise 02.03.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir²⁵. Ancak TFF Statüsü'nde değişiklik UÇK Talimatı yayımlandıktan sonra, 16.06.2019 tarihli Genel Kurul kararıyla yapılmıştır. TFF Statüsü'nün 56'ncı maddesi şu şekildedir:

“Madde 56 Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

1. (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca yetkisinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, ara-larındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür.

2. (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Kurul, uyuşmazlıkta haklı olan tarafın varsa vekili için, resmi ücret tarifesine göre Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için uygulanan maktu avukatlık ücreti kadar vekâlet ücretine hükmeder.

3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir.”

Daha sonra, TFF Yönetim Kurulunun 14.06.2019 tarihli ve 1 sayılı toplantısında kabul edilen 17.06.2019 tarihli UÇK Talimatı'nın yürürlüğe girmesiyle, 02.03.2019 tarihinde yürürlüğe giren UÇK Talimatı, yürürlükten kaldırılmıştır. İfade edilmesi gerekir ki bu çalışmanın devamında UÇK, 17.06.2019 yürürlük tarihli UÇK Talimatı²⁶ ve güncel TFF Statüsü²⁷ kapsamında incelenmektedir.

E. 5894 Sayılı Kanun, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve 17.06.2019 Yürürlük Tarihli Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Kapsamında Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Oluşumu ve Yapısı

TFF Statüsü'nün 55'inci maddesinin birinci fıkrası ve UÇK Talimatı'nın 3'üncü maddesi uyarınca Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, en az 10 yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından Yönetim Kurulu tarafından seçilecek bir başkan, altı asıl ve altı yedek üye olmak üzere toplam 13 üyeden oluşur, TFF'nin ilk derece hukuk kurullarından biridir. UÇK'nın görev süresi ise Yönetim Kurulunun görev süresinden bağımsız olarak dört yıldır²⁸. UÇK üyelerinin taşınması gereken diğer zorunlu koşullar ve üyelerin ataması yapılırken tercih sebebi niteliğinde olan kriterler UÇK Talimatı'nın 3'üncü maddesinde ayrıntılı olarak sayılmıştır. Ancak konu bütünlüğünden uzaklaşmamak adına burada bu ayrıntılara yer verilmemiştir.

²³ AYM, T. 18.01.2018, E. 2017/136, K. 2018/7, s. 6, § 23.

²⁴ AYM, T. 18.01.2018, E. 2017/136, K. 2018/7, s. 6, § 23.

²⁵ Türkiye Futbol Federasyonu Resmi İnternet Sitesi, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Kararında Değişiklik (<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&ftxtID=30835>, ET: 20.09.2022).

²⁶ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı (Yürürlük Tarihi: 17.06.2019, Son değişiklik Tarihi: 21.07.2022, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UÇK-Talimatı.pdf>, ET: 20.09.2022).

²⁷ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü (<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>, ET: 20.09.2022).

²⁸ TFF Statüsü m. 55/2, s. 31/46.

UÇK, kararlarını en az 5 üye ile toplanarak, toplantıda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğunun oyu ile almaktadır²⁹. Oyların eşit olması hâlinde ise başkanın oyu dikkate alınarak karar belirlenmektedir³⁰.

Kurul, tarafsız ve bağımsız olup üyeler görevleri süresince tarafsızlıklarını ve bağımsızlıklarını korumakla yükümlüdür³¹. Benzer şekilde, kurulun kararlarında ve görevinde bağımsız olduğu ayrıca UÇK Talimatı'nda da ifade edilmiştir³².

UÇK'nın çalışma esas ve usulleri UÇK Talimatı'nda düzenlenmiştir³³. UÇK Talimatı beş bölümden oluşmakta olup birinci bölümde “kurulun yargı yetkisi ve oluşumu”; ikinci bölümde “kurula başvuru usulü ve ilk inceleme”; üçüncü bölümde “kurulun çalışma usul ve esasları”; dördüncü bölümde “yargılama sürecine ilişkin kurallar”; beşinci bölümde ise “diğer hükümler” yer almaktadır. Diğer Hükümler başlıklı beşinci bölüm kapsamında ise “uygulanacak usul kuralları”, “uygulanacak maddi hukuk”, “süreler”, “ihtiyati tedbir”, “yargılama giderleri ve vekâlet ücreti”, “huzur hakkı” olmak üzere usule ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

II. UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE YARGILAMA YETKİSİ

A. Genel Olarak

UÇK'nın hukuki niteliğinin belirlenebilmesi için öncelikle UÇK'nın yargılama yetkisinin açıklanması gerekmektedir. Bu doğrultuda, TFF Statüsü'nün “Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri” başlıklı 56'ncı maddesinin birinci fıkrası ve 17.06.2019 yürürlük tarihli UÇK Talimatı'nın “Kurulun Görev ve Yetkileri” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrası dikkate alındığında UÇK'nın ihtiyari yargılama yetkisi ve zorunlu yargılama yetkisi olarak iki farklı görev ve yetkisi bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

TFF Statüsü'nün 56'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre UÇK, *tarafarla yetkisinin kabul edilmesi hâlinde* kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte *sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran* UÇK önünde çözülür.

TFF Statüsü ile uyumlu olarak, 17.06.2019 yürürlük tarihli UÇK Talimatı'nın 2'nci maddesine göre, UÇK, *tarafarla görevinin kabul edilmesi hâlinde* kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Buna karşılık UÇK, *sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflarda münhasıran* görevlidir.

5894 sayılı Kanun'un, 5'inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında, ilk derece hukuk kurullarının adil ve tarafsız şekilde, taraflar arasındaki eşitliği gözeterek ve hukuki dinlenilme hakkına riayet ederek *ilk derece tahkim yargılaması* yaptığı açıkça ifade edilmiştir. Buna göre, UÇK bir tahkim yargılaması gerçekleştirmektedir. Bunun yanında, gerçekleştirdiği faaliyetin niteliği de dikkate alındığında, önceden belirlenmiş usuller çerçevesinde, tarafların iddia ve savunmalarının, ispat araçları aracılığı ile bağımsız ve tarafsız üçüncü kişiler tarafından değerlendirilerek bağlayıcı karar verilmesi dolayısıyla, UÇK'nın faaliyetinin bir yargılama faaliyeti olduğu ve tahkim yolu olduğu değerlendirilebilirdi.

Tahkim, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği özel hukuktan kaynaklanan bir uyuşmazlığın tarafların iradeleri doğrultusunda devlet mahkemeleri yerine “hakem” adı verilen bir veya

²⁹ TFF Statüsü m. 55/5, s. 31/46; UÇK Talimatı m. 10/1, s. 5.

³⁰ TFF Statüsü m. 55/5, s. 31/46; UÇK Talimatı m. 10/1, s. 5.

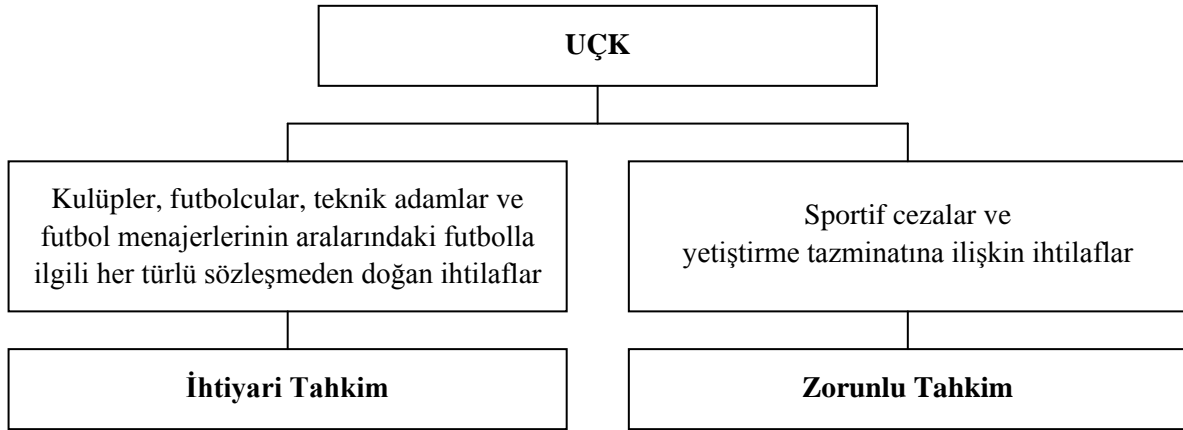
³¹ TFF Statüsü m. 55/4, s. 31/46.

³² UÇK Talimatı m. 11/1, s. 5; m. 3/6, s. 2.

³³ UÇK Talimatı m. 1.

birden fazla kişiden oluşan bir yapı tarafından bağlayıcı olarak çözümlenmesidir³⁴. Bir uyuşmazlığın tahkim aracılığıyla çözümlenebilmesi için o uyuşmazlığın tahkime elverişli bir uyuşmazlık olması ve *kural olarak* tarafların uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümleneceğine dair aralarında anlaşmış olmaları gerekmektedir³⁵. Buna karşılık, kanun koyucu bazı uyuşmazlıklar açısından bu uyuşmazlıkların tahkim ile çözümlenmesini zorunlu kılmıştır³⁶. Zorunlu olarak tahkime müracaatın öngörüldüğü uyuşmazlıklar açısından tarafların devlet mahkemelerinde dava açmaları mümkün değildir³⁷. Böyle bir durumda taraflar uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için özel kanunlarda öngörülmiş hakemlere/hakem kurullarına başvurmak zorundadır³⁸.

UÇK, futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar açısından tarafların onu yetkilendirmeleri koşuluyla yargılama yapabilen bir kurul olduğundan UÇK'nın bu yetkisi ihtiyari tahkim, UÇK ise ihtiyari hakem heyetidir. Sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar açısından ise UÇK münhasıran yetkili bir kurul olarak zorunlu tahkim niteliğindedir.

Bununla birlikte bu aşamada değinilmesi gereken bir diğer husus ise UÇK'nın kurumsal tahkim niteliğinde olup olmadığıdır. Tahkim faaliyeti, bir kurum/kuruluş tarafından o kurum/kuruluşun koyduğu kurallarla yönetiliyorsa bu durumda bu tahkim kurumsal tahkim olarak adlandırılmaktadır³⁹. *Ad hoc* tahkim ise idari işlemler de dâhil olmak üzere tahkim sürecinin başından sonuna kadar tarafların seçtiği hakem veya hakemler tarafından yönetildiği, somut uyuşmazlık kapsamında geçici süreliğine teşekkül eden, kurumsal tahkimin karşıtı bir yöntemdir⁴⁰. Kurumsal tahkim ve *ad hoc* tahkim ayrımı kapsamında UÇK'nın bir kurumsal tahkim yapılanması olduğu ifade edilebilir. Nitekim UÇK, 5894 sayılı Kanun kapsamında kurulmuş, çalışma usul ve esaslarının TFF Statüsü ve UÇK Talimatı'yla düzenlendiği, üyeleri TFF Yönetim Kurulu tarafından atanmış TFF bünyesinde yer alan yerleşik bir kuruldur. Bununla birlikte UÇK; Kurulun idari işlerini yürütmek, başvuruları kurula sunmakla görevli, kurul başkanına bağlı olarak çalışan TFF Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilmiş yeterli sayıda koordinatörlüğe sahiptir⁴¹. Kurulun sekreterlik hizmetleri ise UÇK başkanının önerisi üzerine TFF Yönetim Kurulu tarafından belirlenmiş yeterli sayıda sekreter tarafından yerine getirilmektedir⁴². Ayrıca UÇK'nın çalışma usul ve esasları UÇK Talimatı kapsamında önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde

³⁴ ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ERDOĞAN, Ersin: *Medeni Usul Hukuku*, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 731; ERDOĞAN, Ersin: *Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 27.

³⁵ AKINCI, Ziya: *Milletlerarası Tahkim*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 5.

³⁶ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 732.

³⁷ AKINCI, s. 5-6.

³⁸ AKINCI, s. 5-6.

³⁹ YILMAZ, Ejder: *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi 4. Cilt*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 5387.

⁴⁰ YILMAZ, s. 5387-5388.

⁴¹ UÇK Talimatı m. 5/1-2, s. 2.

⁴² UÇK Talimatı m. 5/3, s. 3.

sinde yönetilmektedir. Diğer bir ifadeyle, UÇK'yı ihtiyari hakem heyeti olarak görevlendiren taraflar bu yargılamada UÇK Talimatı'nda yer alan çalışma usul ve esaslarını da önceden kabul etmiş sayılmaktadır.

B. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Yargılama Sürecinde Uygulanacak Usul Kuralları

UÇK Talimatı'nın "Uygulanacak Usul Kuralları" başlıklı 15'inci maddesinde, "*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, yargılama sürecinde işbu talimatta geçen usul kuralları ile yargılamaya ilişkin diğer mevzuatın bu talimata aykırı olmayan hükümlerini uygular.*" düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenleme uyarınca yargılamaya ilişkin mevzuat hükümlerinden ne anlaşılması gerektiğinin bu aşamada tartışılması gerekmektedir.

UÇK'nın niteliği gereğince bir tahkim kurulu olması nedeniyle UÇK'nın yargılama sürecinde, UÇK Talimatı'nda yer alan usul kuralları ile UÇK talimatına aykırı olmamak kaydıyla *tahkime ilişkin* Türk hukukunda yer alan mevzuat hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Ancak burada ikili bir ayırım yapılması gerekir. Bilindiği üzere, ihtiyari tahkim çeşitli ölçütlere göre ayırlara tabi tutulmaktadır. Bu ayırlardan birisi de milli tahkim-milletlerarası tahkim ayırımıdır⁴³. Milli, diğer bir ifadeyle iç tahkim, yabancılık unsuru ihtiva etmeyen ve tahkim yerinin Türkiye olduğu uyuşmazlıkların çözümlendiği tahkim iken milletlerarası tahkim, yabancılık unsuru ihtiva eden ve tahkim yerinin⁴⁴ Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar açısından uygulama alanı bulan tahkimdir⁴⁵. Başka bir ifadeyle, milli ve milletlerarası tahkim ayırımında, tahkim usulüne hangi kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği meselesinde tahkime konu uyuşmazlığın yabancılık unsuru içerip içermediği ve tahkim yeri önem arz etmektedir⁴⁶. Buna göre Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 407'nci maddesi uyarınca HMK'nın tahkime ilişkin hükümleri, Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun (MTK) tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olduğu uyuşmazlıklarda uygulama alanı bulurken, MTK'nın 1'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yabancılık unsuru içeren ve tahkim yerinin Türkiye olduğu uyuşmazlıklarda veya MTK'nın taraflarca yahut hakem/hakemler tarafından uygulanacağını kararlaştırıldığı uyuşmazlıklarda MTK uygulama alanı bulmaktadır⁴⁷. Buna göre UÇK'nın ihtiyari tahkim yetkisinin taraflarca kabul edildiği uyuşmazlıklar, yabancılık unsuru içermekte ve tahkim yeri Türkiye olarak belirlenmiş ise HMK'nın tahkime ilişkin hükümleri, UÇK Talimatı'na aykırı olmamak koşuluyla, UÇK Talimatı'nda düzenlemeyen hususlarda uygulama alanı bulur.

C. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun İhtiyari Tahkim Yolu Olarak Yetkisi

1. Yabancılık Unsuru İhtiva Etmeyen Uyuşmazlıklarda Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun İhtiyari Hakem Heyeti Olarak Görevlendirilmesi

UÇK, TFF Statüsü'nün 56'ncı maddesinin birinci fıkrası ve UÇK Talimatı'nın 2'nci maddesi uyarınca kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin aralarında imzaladıkları futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde ihtiyari hakem heyeti olarak yetkilendirilebilmektedir. Buna göre, UÇK'nın ihtiyari kurul görevini yerine getirebilmesi için,

- UÇK tarafından incelenecek ve hakkında karar verilecek olan uyuşmazlığın "*kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerleri*" arasında vuku bulması ve
- Futbolla ilgili bir sözleşmeden kaynaklanması gerekmektedir.

⁴³ YILMAZ, s. 5387.

⁴⁴ Bu konuda MTK m. 1/II hükmü için ayrıntılı tartışmalar hakkında bkz. ERDOĞAN, s. 46 vd.

⁴⁵ YILMAZ, s. 5388.

⁴⁶ BUDAK, Ali Cem / KARAASLAN, Varol: *Medeni Usul Hukuku*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 410.

⁴⁷ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 732.

Ayrıca, UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak yetkilendirilebilmesi için UÇK'nın yetkisinin taraf-larca kabul edilmesi gerekir. Nitekim UÇK Talimatı'nın "Başvuru" başlıklı 6'ncı maddesinin "g" ben-dine göre, "Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun görevinin kabul edildiğini gösterir anlaşma" UÇK'ya başvuru sırasında teslim edilmesi gereken zorunlu unsurlar arasında sayılmıştır. UÇK Talimatı'nın 7'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, zorunlu unsurları eksik olan dilekçe, UÇK Koordinatörlüğü tarafından eksiklerin tamamlanması için davacıya iade edilmekte, başvurunun yapılmamış sayılmama-sı için eksik olan zorunlu unsur veya unsurların yedi gün içinde tamamlanması gerekmektedir. Bu doğrultuda, zorunlu unsurlar kapsamında sayılan "Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun görevinin kabul edildiğini gösterir anlaşmanın" eksik olması hâlinde dilekçe başvurusuna iade edilecek olup söz konu-su eksikliğin yedi gün içerisinde tamamlanmaması hâlinde başvuru yapılmamış sayılır.

Tarafların ihtiyari olarak UÇK'yı yetkilendirebilmeleri için aralarında yazılı bir anlaşma yapmalar-ı gerekmektedir. Ancak UÇK Talimatı'nda bu anlaşmanın nasıl yapılacağına ilişkin açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu doğrultuda, UÇK'nın görevlendirildiğine ilişkin anlaşmanın da HMK'nın 412'nci maddesine göre geçerli olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. HMK'nın 412'nci maddesinde tahkim sözleşmesinin tanımı ve şeklen taşıması gereken özellikler detaylı bir şekilde ifade edilmiştir. İlgili madde uyarınca, tahkim sözleşmesi, taraflar arasında sözleşmeden veya sözleşme dışı bir ilişkiden doğmuş veya doğabilecek bir uyuşmazlığın hakem veya hakem kurulunca çözümlenmesi-ne yönelik yapmış oldukları anlaşmadır⁴⁸. Tahkim sözleşmesi, ayrı bir sözleşme şeklinde yapılabilece-ği gibi taraflar arasında mevcut olan maddi hukuk sözleşmesi içerisinde bir şart olarak da yer alabilir⁴⁹. Bu doğrultuda, futbolla ilgili sözleşmenin tarafları bu sözleşmeyi imzalarken sözleşmeye, söz konusu sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların UÇK tarafından çözümleneceğine ilişkin bir hüküm koyabi-lecekleri gibi taraflar sözleşme imzalandıktan veya uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra da ayrı bir sözleşme yaparak bu uyuşmazlığın UÇK tarafından çözümleneceğini kararlaştırabilir. Taraflar arasın-da yapılacak olan tahkim sözleşmesi HMK'nın 412'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca yazılı şekle tabidir. Bununla birlikte, yazılı şekil şartından ne anlaşılması gerektiği ilgili maddede detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Buna göre, tarafların yazılı şekil şartını yerine getirdiğinin kabul edilebilmesi için anlaşma taraflarca imzalanmış bir belgeye dayandırılabilir gibi tarafların arasında mevcut olan mektup, telgraf, teleks, faks gibi bir iletişim aracıyla da kurulmuş olabilir. Ancak aynı maddede yer alan "dava dilekçesinde yazılı bir tahkim sözleşmesinin varlığının iddia edilmesine davalının verdiği cevap dilekçesinde itiraz edilmemiş olması yeterlidir" düzenlemesinin UÇK'nın yargılaması açısından ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Kural olarak, "Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun görevinin ka-bul edildiğini gösterir anlaşma" UÇK'ya başvuru sırasında dilekçe ve eklerinde sunulması gereken zorunlu unsurlar arasında sayıldığından, başvuru dilekçesinde UÇK'nın görevli olduğuna ilişkin bir anlaşmanın varlığının iddia edilmesi ve bu iddiaya karşı davalı tarafın herhangi bir itirazının olmaması durumunda taraflar arasında bir tahkim sözleşmesinin varlığının kabul edilmesi mümkün olmayıp bu durumda bu eksikliğin yedi gün içerisinde tamamlanmaması hâlinde başvurunun yapılmamış sayılma-sına karar verilmesi gerekmektedir. Ancak UÇK Talimatı'nda yer alan "Geçici Madde 2" uyarınca, UÇK'nın önüne getirilen uyuşmazlık, 02.03.2019 tarihinden önce taraflar arasında imzalanan bir sözleşmeden doğmuş ve bu uyuşmazlık Kurulun önüne 02.03.2019 tarihinde ve bu tarihten sonra getiril-mişse bu durumda davalı taraf, dilekçenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde UÇK'nın yetkisine itiraz etmemişse bu hâlde davalı tarafın da UÇK'nın ihtiyari yetkisini kabul ettiği varsayılarak UÇK yetkili hâle gelmektedir.

Dolayısıyla, tarafların arasında UÇK'nın uyuşmazlık bakımından yetkili kılındığına ilişkin bir anlaşma mevcut değilse, taraflar futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için devlet mahkemelerinde dava açabilecekleri gibi bu uyuşmazlığın hakem heyetince tahkim yargılama-sıyla da çözümlenmesini daha sonra akdedebilecekleri bir tahkim anlaşması ile de kararlaştırabilirler.

⁴⁸ BUDAK / KARAASLAN, s. 409.

⁴⁹ BUDAK / KARAASLAN, s. 412; YILMAZ, s. 5413.

2. Yabancılık Unsuru İhtiva Eden Uyuşmazlıklarda Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yetkisi

Öncelikle belirtmek gerekir ki, TFF Statüsü'nün "Hukuk Kurullarının Yetki Alanı" başlıklı 63'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında TFF Hukuk Kurullarının yetki alanı sınırlandırılmıştır. İlgili düzenleme uyarınca, TFF Hukuk Kurulları ulusal uyuşmazlıklar açısından yetkili iken, uluslararası uyuşmazlıklarda TFF Hukuk Kurullarının yetkisi mevcut olmayıp bu uyuşmazlıklar açısından FIFA yetkili kılınmıştır⁵⁰. Bu doğrultuda, yürürlükte olan bu düzenleme dikkate alındığında yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklar açısından Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun yetkili kılınması mümkün değildir⁵¹. Bir diğer ifadeyle UÇK, yalnızca ulusal nitelikli uyuşmazlıklarda yetkili bir kuruldur⁵².

Mevcut hükümler kapsamında, uluslararası nitelik taşıyan uyuşmazlıkların UÇK tarafından çözülebilmesi mümkün görünmemektedir. Ancak yabancılık unsuru içeren ihtilafların çözümünde TFF Hukuk Kurulları'nın taraflarca yetkilendirilebileceğine ilişkin bir değişiklik yapılmasıyla, futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan ve yabancılık unsuru içeren bu uyuşmazlıkların UÇK tarafından çözümlenmesi mümkün olabilir⁵³. Nitekim FIFA'nın "Oyuncuların Statüsüne ve Transferine İlişkin Talimatı'nın (*Regulations on the Status and Transfer of Players*)"⁵⁴ 22'nci maddesinde yer alan düzenlemeler dikkate alındığında, tarafların hukuk mahkemelerine başvurma hakları saklı kalmakla birlikte, yabancılık unsuru içeren bir iş uyuşmazlığının dernek ve/veya toplu iş sözleşmesi çerçevesinde kurulmuş ulusal tahkim mahkemelerince çözümlenebilmesi; taraflar arasında bu uyuşmazlığın söz konusu ulusal tahkim mahkemesince çözümleneceğine ilişkin yazılı bir anlaşmanın var olması ve tahkim mahkemesinin bağımsız olması koşuluyla mümkün kabul edilmektedir⁵⁵. Aksi takdirde uyuşmazlığın çözümünde "FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi (*Dispute Resolution Chamber*)" yetkili olacaktır⁵⁶.

D. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Münhasır Yetkisi

1. Genel Olarak

Yukarıda değinildiği üzere, UÇK, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar açısından münhasıran yetkili kılınmıştır. Diğer bir ifadeyle taraflar, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıklar açısından yalnızca UÇK'ya başvurma hakkına sahip olup bu uyuşmazlıklara ilişkin devlet mahkemelerinde dava açamayacakları gibi ihtiyari tahkime de başvuramayacaklardır. UÇK söz konusu uyuşmazlıklar açısından ilk derece zorunlu tahkim kurulu niteliğindedir.

Konunun okuyucuya daha iyi aktarılabilmesi amacıyla bu aşamada sportif ceza ve yetiştirme tazminatı kavramlarından bahsedilmesi gerekir.

Sportif ceza, futbolcu ile kulübü arasında imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmesinin koruma dönemleri içerisinde haksız olarak feshedilmesi neticesinde sözleşmenin diğer tarafının talebi üzerine UÇK tarafından futbolcuya veya kulübe uygulanan cezadır⁵⁷.

⁵⁰ TFF Statüsü m. 63/3, s. 36/46.

⁵¹ YILMAZ, Alper Çağrı: *FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi*, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 362, 371.

⁵² GÜNER, Cemil: "Yabancı Unsurlu Futbol Menajerliği Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları ve Uygulanacak Hukuk", *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 2019, Cilt 77, Sayı 1, s. 118.

⁵³ YILMAZ, Alper Çağrı, s. 370-371.

⁵⁴ FIFA, *Regulations on the Status and Transfer of Players*, July 2022 Edition (<https://digitalhub.fifa.com/m/cb37201b05fe8f7/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-July-2022-edition.pdf>, ET: 12.08.2022).

⁵⁵ FIFA, *Regulations on the Status and Transfer of Players*, July 2022 Edition m. 22/1-b-c, s. 36.

⁵⁶ FIFA, *Regulations on the Status and Transfer of Players*, July 2022 Edition m. 23/1, s. 37.

⁵⁷ BİLGİNOĞLU, s. 56-57; EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 256; ERTAŞ, Şeref / PETEK, Hasan: *Spor Hukuku*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011, s. 354-355; PETEK, Hasan: "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshinde Sportif Cezalar", *İzmir Barosu Dergisi*, 2017, Cilt 82, Sayı 1, s. 237.

Sportif cezalar, 11.08.2016 yürürlük tarihli Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı⁵⁸ kapsamında düzenlenmiştir. Talimat'ın 30'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre, futbolcunun sözleşmeyi koruma dönemlerinde haklı bir nedene dayanmaksızın feshetmesi hâlinde futbolcu aleyhine sportif ceza uygulanabilmektedir⁵⁹. Koruma dönemi, "*pacta sunt servanda*" bir diğer ifadeyle "ahde vefa" ilkesinin somut bir görünüm biçimi olarak tanımlanabilir⁶⁰. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı çerçevesinde, koruma dönemi, "*profesyonel futbolcunun 28 yaşından önce imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden üç yıllık veya üç sezonluk dönemi*" veya "*profesyonel futbolcunun 28 yaşından sonra imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden iki yıllık veya iki sezonluk dönemi*" kapsamaktadır⁶¹. Profesyonel futbolcu sözleşmesi koruma döneminden sonra feshedilmiş ise bu durumda sportif ceza uygulanmayacaktır⁶². Örneğin, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 30'uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca futbolcuya verilen dört ay süreyle resmi müsabakalardan men cezası bir sportif cezadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar da münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından karara bağlanmaktadır⁶³. Başka bir ifadeyle, UÇK, yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıklar açısından da zorunlu tahkim kurulu niteliğindedir.

Yetiştirme tazminatına ilişkin düzenlemeler, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı kapsamında yer almasına rağmen ilgili Talimatta bu kavramın tanımı açıkça yapılmamıştır. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 16'ncı maddesi ve bu talimatın "Yetiştirme Tazminatının Hesaplanması ve Ödenmesi" başlıklı Ek 1'inden yararlanılarak yetiştirme tazminatının tanımı yapılabilir. Buna göre yetiştirme tazminatı, amatör futbolcunun profesyonelliğe geçişinde ve profesyonel statüsünü bozmadan futbolcunun 23 yaşını doldurana kadar yapacağı kulüp transferlerinde futbolcuyu 12-23 yaşları arasında eğiten ve yetiştiren kulüp veya kulüplere, futbolcu ile profesyonellik sözleşmesi imzalayan kulüp tarafından ödenen tazminat olarak tanımlanabilir⁶⁴. Başka bir ifadeyle, yetiştirme tazminatı, futbolcunun profesyonel ilk sözleşmesini imzalaması veya profesyonel statüde başka bir kulübe transfer olması hâlinde o futbolcuyu yetiştiren kulübe/kulüplere 12-23 yaşları arasında futbolcuyu yetiştirmesi nedeniyle ödenen ücrettir⁶⁵.

Sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde UÇK'nın münhasıran diğer bir ifadeyle zorunlu tahkim kurulu olarak görevli olması nedeniyle, taraflar bu uyuşmazlıklara ilişkin mahkemeye, ihtiyari tahkime veya diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramazlar⁶⁶.

2. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Münhasır Yetkisinin Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatına Dayanması Sorunu

İhtiyari tahkime başvurulabilmesi için tarafların arasında uyuşmazlığın hakem heyetince çözümlenmesine yönelik bir anlaşmanın mevcut olması gerekirken⁶⁷ zorunlu tahkimde uyuşmazlığın hakem

⁵⁸ Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (Yürürlük Tarihi: 11.08.2016, Son Değişiklik Tarihi: 05.08.2022, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statüsü-ve-Transferleri-Talimatı.pdf>, ET: 22.09.2022).

⁵⁹ Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 30/1, s. 16.

⁶⁰ BAŞTÜRK, Faruk: *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2017, s. 148.

⁶¹ Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 2/h, s. 3.

⁶² Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 30/3, s. 17.

⁶³ TFF Statüsü m. 56/1, s. 31/46; UÇK Talimatı m. 2/2, s. 1.

⁶⁴ Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 16, s. 9-10; Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, Ek 1, s. 21-23.

⁶⁵ BİLGİNOĞLU, s. 59; EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 264-267; ERTAŞ / PETEK, s. 373.

⁶⁶ EKŞİ, *Uyuşmazlık Çözüm Kurulu*, s. 321.

⁶⁷ ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder / TAŞPINAR AYVAZ, Sema: *Medeni Usul Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 783, 784; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 739; EKŞİ, Nüray: *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim*, 1. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013 (Tahkim), s. 99; KURU, Baki: *Hukuk Muhakemeleri Usulü Cilt VI*, 6. Baskı, Demir Demir Yayıncılık, İstanbul, 2001,

heyetince çözümleneceğine ilişkin taraflar arasında bir anlaşmanın var olması gerekmekte zira mecburiyet kanun hükümlerinden kaynaklanmaktadır⁶⁸. Örneğin, 5894 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca TFF Tahkim Kurulu bağımsız ve tarafsız zorunlu tahkim merci niteliğini haizdir. Ancak UÇK'nın münhasır yetkisini incelediğimizde söz konusu yetkinin kanundan kaynaklanmadığı, diğer bir deyişle bu yetkinin TFF Genel Kurulu tarafından yapılan futbola ilişkin düzenlemeleri içeren TFF Statüsü⁶⁹ ve TFF Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan Talimat'la⁷⁰ düzenlendiği görülmektedir.

UÇK'nın sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar açısından münhasıran yetkili olduğuna ilişkin düzenlemeler TFF tarafından yapılmış olup TFF'nin kanun koyucu olmadığı dikkate alındığında UÇK'nın ilk derece sıfatıyla zorunlu tahkim kurulu görevinin *kanuni* dayanağı bulunmamaktadır.

Yargı, devletin üç organından biridir⁷¹. Yargı kavramını ise *soyut hukuk kurallarının bağımsız ve tarafsız mahkemeler tarafından yargısal usullere uygun olarak somut bir uyuşmazlığın çözümlenmesi amacıyla uygulanması faaliyeti* olarak tanımlayabiliriz⁷². Yargı, öğretiden tarafından şekli yargı ve maddi yargı olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmektedir⁷³. Şekli/organik anlamda yargı, devlet tarafından kurulmuş mahkemeler tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin tümü iken maddi/işlevsel anlamda yargı uyuşmazlıkların çözümlenmesi amacıyla soyut hukuk kurallarının somut olaya uygulandığı faaliyetlerdir⁷⁴. Yargı yetkisi ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 9'uncu maddesine göre, "*Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır*". Mahkeme, adaletin dağıtılması için devlet tarafından kurulmuş olan muhakeme gerçekleştirilerek hüküm veren yerdir⁷⁵. Bununla birlikte, kanun koyucu bazı uyuşmazlıklar açısından devlet mahkemeleri yerine tarafların bu uyuşmazlıkları hakemler aracılığıyla çözümlenmesini kararlaştırmalarına cevaz verirken, bazı uyuşmazlıklar açısından tarafların devlet mahkemelerine başvurmalarını engelleyerek o uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için tarafları hakem sıfatını haiz olan belirli kişi ve mercilere başvurmaya zorlamaktadır⁷⁶. Zorunlu tahkimde taraflar arasında bir tahkim anlaşmasının var olması aranmamakta zira tarafların bir uyuşmazlığın çözümünde zorunlu olarak tahkime başvurmalarının kaynağı özel kanun hükümlerinden kaynaklanmaktadır⁷⁷. Diğer bir ifadeyle, zorunlu tahkim ancak kanunla öngörülebileceği mümkün olan bir yargılama faaliyeti⁷⁸. 5894 sayılı Kanun, TFF Tahkim Kurulunu 6'ncı maddesinde düzenlemiş, bu maddenin birinci fıkrasıyla Tahkim Kuruluna ayrı bir statü kazandırmış ve Tahkim Kurulunun en üst hukuk kurulu olarak "*zorunlu tahkim merci*" olduğunu belirtmiştir. Buna göre, TFF'nin merkez teşkilatlarından biri olan "Hukuk Kurulları", 5894 sayılı kanun uyarınca İlk Derece Hukuk Kurulları ve Tahkim Kurulu olarak ikiye ayrılmaktadır. Görüldüğü üzere, TFF Tahkim Kurulunun zorunlu bir tahkim merci olduğu ve belirtilen uyuşmazlıklarda tarafların itiraz başvurusunda bulunmak için yalnızca TFF Tahkim Kurulu

s. 5938; NOMER, Ergin / EKŞİ, Nuray / ÖZTEKİN GELGEL, Günseli: *Milletlerarası Tahkim Hukuku Cilt 1*, 4. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 18; PEKCANİTEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet: *Medeni Usul Hukuku*, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017, s. 584; TOPUZ, Gökçen: "Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi Üzerine Düşünceler", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, 2017, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan Özel Sayısı, s. 1915-1916.

⁶⁸ ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ, s. 782; EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 120, 139-140; EKŞİ, *Tahkim*, s. 15; KURU, s. 5876; TOPUZ, s. 1915-1916.

⁶⁹ 5894 sayılı Kanun m. 2/1-i.

⁷⁰ 5894 sayılı Kanun m. 2/1-j.

⁷¹ AKYILMAZ, Bahtiyar / SEZGİNER, Murat / KAYA, Cemil: *Türk İdare Hukuku*, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 97.

⁷² ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 28.

⁷³ AKKAN, Mine: *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku Cilt 1*, 15. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 78.

⁷⁴ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 28-29.

⁷⁵ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 29.

⁷⁶ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 29.

⁷⁷ AKINCI, s. 5; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ, s. 782; EKŞİ, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 120, 139-140; EKŞİ, *Tahkim*, s. 15; KURU, s. 5876.

⁷⁸ TOPUZ, s. 1917.

luna başvurabileceği kanuni dayanağa sahipken, 5894 sayılı Kanun'da UÇK'nın sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıklarda münhasıran yetkili olduğu diğer bir ifadeyle zorunlu tahkim kurulu olduğu düzenlenmemiştir.

Ayrıca ifade edilmesi gerekir ki sportif cezalar futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanmaktadır. Öğretide de sportif cezaların, oyun kurallarının ihlal edilmesi nedeniyle verilen disiplin cezalarından farklı olduğu, zira sportif cezaların futbolcu ile kulübü arasında imzalanan sözleşmeden kaynaklandığı ifade edilmiştir⁷⁹. UÇK, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar açısından sahip olduğu münhasır yetkisi kapsamında ilk derece zorunlu tahkim kurulu olarak görev yapmakta olup UÇK'nın vereceği kararlara karşı TFF Tahkim Kurulunca itiraz incelemesi yapılacaktır. UÇK'nın ilk derece zorunlu tahkim kurulu olarak yetkili olmasının TFF Statüsü ve Talimatları dışında bir dayanağı (kanunî) bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 9'uncu maddesinde yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı; Anayasa'nın 36'ncı maddesinde ise herkesin dava yoluyla hak arama hürriyetine sahip olduğu düzenlenmiştir. Belirtmek gerekir ki adil yargılanmanın ön koşulu kişilerin yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir⁸⁰. Söz konusu hususlar dikkate alındığında UÇK'nın zorunlu tahkim kurulu yetkisi kanunla düzenlenmediğinden diğer bir ifadeyle kanun hükmünde olmayan TFF Statüsü ve UÇK Talimatı ile sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde tarafların adli yargı mercilerine veya ihtiyari tahkime başvurma hakkının yasaklanması Anayasa'nın 36'ncı maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6'ncı maddesi ile güvence altına alınan hak arama hürriyetini ihlal etmektedir. Söz konusu uyuşmazlıklarda UÇK'nın münhasıran yetkili olduğunun kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu noktada, Anayasa'nın 59'uncu maddesi açısından da düzenlemenin hatalı olduğu belirtilmelidir. Zira Anayasa'nın 59'uncu maddesinde, spor federasyonlarının *spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına* karşı zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği ve tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu düzenlenmiştir. Oysa UÇK'nın münhasır yetkisinin düzenlendiği konular, spor faaliyetinin yönetimi ve disiplinine ilişkin olarak değerlendirilemez. Bu noktada, zorunlu tahkimin Anayasa hükmüne dayandığı da söylenemez.

III. UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULUNUN İHTİYARİ TAHKİM KURULU OLARAK YETKİLENDİRİLDİĞİ UYUŞMAZLIKLARA İLİŞKİN VERDİĞİ KARARLARA KARŞI TAHKİM KURULUNA İTİRAZ

UÇK talimatı hükümleri dikkate alındığında, UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti sıfatıyla yetkilendirildiği uyuşmazlıklar açısından tarafların Tahkim Kuruluna başvurmaksızın, doğrudan HMK'nın 439'uncu maddesi uyarınca bu kararlara karşı iptal davası açması mümkün değildir. Zira UÇK Talimatı'nın 12'nci maddesinin ikinci fıkrasında, "*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir.*" düzenlemesine yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme uyarınca, UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak yetkilendirildiği uyuşmazlıklara ilişkin verdiği kararlara itiraz TFF Tahkim Kuruluna yapılır.

İhtiyari tahkim yolu olarak taraflarca UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak yetkilendirildiği uyuşmazlıklar açısından UÇK'nın tahkim kurulu olarak yetkilendirilmesi aynı zamanda UÇK Talimatı'nda yer alan kurulun çalışma usul ve esaslarının da kabul edildiği anlamına gelmektedir. Bu durumda, taraflar futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde UÇK'nın ihtiyari yetkisini kabul etmekle birlikte, UÇK'nın söz konusu uyuşmazlıklara ilişkin kararlarına karşı TFF Tahkim Kuruluna itiraz edileceğini de kabul etmektedir.

⁷⁹ PETEK, s. 241.

⁸⁰ AYM, T. 06.01.2011, E. 2010/61, K. 2011/7.

Burada HMK'nın "Yargılama Usulünün Belirlenmesi" başlıklı 424'üncü maddesi uyarınca tarafların yargılama sürecinde uygulanacak usul kurallarını belirleyebilmelerine ilişkin irade serbestinin UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak yetkilendirilmesi hâlinde uygulanıp uygulanamayacağı meselesine açıklık getirmek gerekir. HMK'nın 424'üncü maddesi uyarınca, taraflar, hakem veya hakem kurulunun uygulayacağı yargılama usulüne ilişkin kuralları, HMK'nın tahkime ilişkin emredici hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla serbestçe kararlaştırabilme veya tahkim kurallarına yollama yaparak belirleme hakkına sahiptir. Ancak UÇK'nın yetkilendirildiği uyuşmazlıklar açısından HMK'nın tahkime ilişkin hükümlerinden önce UÇK Talimatı'nın dikkate alınması gerekir. Zira UÇK'nın yetkilendirildiği uyuşmazlıklarda, HMK'nın tahkime ilişkin hükümlerinin uygulanması daha önce de ifade edildiği üzere UÇK Talimatı'nın 15'inci maddesinin marifetiyle mümkündür. UÇK Talimatı'nın 15'inci maddesi uyarınca, *yargılama sürecinde talimatta geçen usul kuralları ile yargılamaya ilişkin diğer mevzuatın talimata aykırı olmayan hükümleri uygulama alanı bulacağından*, burada UÇK kararlarına karşı TFF Tahkim Kuruluna itiraz etmeksizin tarafların doğrudan hakem kararının iptali davasının açılabilmesini aralarında bir sözleşme ile kararlaştırması UÇK Talimatı'nın 12'nci maddesine aykırılık teşkil ettiğinden mümkün olmaz. Ancak UÇK Talimatı'nda, "*UÇK'nın futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklara ilişkin vereceği kararlara karşı taraflar TFF Tahkim Kurulu'na itiraz etmeksizin HMK'nın 439'uncü maddesi uyarınca iptal davası açabilir*" şeklinde bir düzenleme yapılması sonucunda taraflar UÇK kararlarına karşı doğrudan iptal davası açabilecektir. Öğretide de yer alan bir görüşe göre ise yapılacak sistemsel düzenlemelerle sözleşmesel uyuşmazlıklar açısından UÇK'nın kurumsal bir tahkim merkezine dönüştürülmesiyle birlikte UÇK kararlarına karşı Tahkim Kuruluna başvurulmaksızın doğrudan HMK'nın 439'uncü maddesi uyarınca iptal davasının açılması mümkün olacaktır⁸¹.

Mevcut düzenlemeler gereği, tarafların UÇK kararlarına karşı yalnızca Tahkim Kuruluna itiraz başvurusunda bulunmaları mümkün olup 5894 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin altıncı fıkrası uyarınca Tahkim Kurulunun itiraz başvurusu üzerine vereceği karar "*futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin*" değilse taraflar TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı 6100 sayılı HMK'nın 439'uncü maddesi uyarınca iptal davası açabilecektir. Bu takdirde ise adeta spor uyuşmazlıkları açısından dört dereceli bir yargılama gündeme gelmektedir ki bunun isabetli olmadığı belirtilmelidir.

SONUÇ

Bu çalışmada, UÇK'nın, TFF Statüsü ve UÇK Talimatı'ndan kaynaklanan yetkisi incelenerek, ilk olarak, UÇK'nın bir tahkim yargılaması gerçekleştirdiği sonucuna varılmıştır. UÇK, yapısı itibarıyla, kurumsal tahkim olup kurulun yargılama süreci UÇK Talimatı ile belirlenmiş çalışma usul ve esaslarına göre yönetilmektedir. Ancak yargılama usul ve esaslarına ilişkin tüm hususlar UÇK Talimatı ile düzenlenmemiştir ki böyle bir düzenlemenin yapılmasının da pratik açıdan bir önemi bulunmamaktadır. Bu itibarla, UÇK Talimatı'nda düzenlenmeyen hususlarda UÇK Talimatı'na aykırı olmamak kaydıyla HMK'nın tahkime ilişkin hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

İkinci olarak, UÇK'nın futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde yetkili olabilmesi için UÇK'nın yetkisinin yazılı bir anlaşma ile belirlenmesi gerekmekte olup yazılı anlaşma tahkim sözleşmesi niteliğindedir. Bu nedenle UÇK Talimatı'nda bu anlaşmanın şekline ve içeriğine ilişkin detaylı bir düzenleme yer almadığından anlaşmanın HMK'nın 412'nci maddesine uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, UÇK'nın yetkisinin kabul edildiğine ilişkin anlaşma diğer bir ifadeyle tahkim sözleşmesi, UÇK'ya başvuru sırasında teslim edilmesi gereken zorunlu bir belge olduğundan kural olarak davacı tarafın dilekçede bir tahkim anlaşmasının var olduğunu iddia etmesi ve bunun davalı tarafından itiraz edilmeksizin kabul edilmesiyle UÇK'nın yetkilendirildiğinden bahsedilemeyecektir. Diğer bir ifadeyle, UÇK'ya başvuru-

⁸¹ ÖZDEMİR KOCASAKAL, s. 631-632.

nun kabul edilebilmesi için UÇK'nın yetkilendirildiğine ilişkin anlaşmanın yargılama sürecinde değil başvuru esnasında sunulması zorunludur.

Üçüncü olarak, yabancı unsur ihtiva eden futbol sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar açısından UÇK'nın bu uyuşmazlıkları inceleme yetkisi TFF Statüsü'nde yer alan düzenlemeyle kapatıldığından, yabancı unsur ihtiva eden sözleşmenin taraflarının UÇK'yı hakem heyeti olarak yetkilendirebilmeleri mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle UÇK, uluslararası uyuşmazlıklarda ihtiyari hakem heyeti olarak görevlendirilemez.

Dördüncü olarak ise UÇK'nın sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıklarda münhasıran yetkili kılınmış olması UÇK'nın bu uyuşmazlıklar açısından zorunlu tahkim kurulu olduğunu göstermektedir. Zorunlu tahkim ancak kanunla öngörülebileceğinden, tarafların herhangi bir kanuni dayanağa sahip olmaksızın devlet mahkemelerine başvurmalarını engelleyen bu düzenleme tarafların hak arama özgürlüğünü ihlal etmekte olup Anayasa'nın 36'ncı maddesine aykırıdır. Bu nedenle, UÇK'nın münhasır yetkisinin bir an evvel kanuni dayanağa kavuşturulması gerekmekte olup kanun hükmünde olmayan TFF Statüsü ve UÇK Talimatı ile tarafların yargı mercilerine başvurmalarının engellenmemesi gerekir.

Son olarak ise UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak yetkilendirildiği uyuşmazlıklarda verdiği karara karşı mevcut düzenlemeler gereğince doğrudan iptal davası açılması mümkün değildir. Ancak UÇK Talimatı'nda yapılacak, *“UÇK'nın futbolla ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklara ilişkin vereceği kararlara karşı taraflar TFF Tahkim Kurulu'na itiraz etmeksizin HMK'nın 439'uncu maddesi uyarınca iptal davası açabilir”* şeklindeki bir düzenleme ile taraflara UÇK kararlarına karşı doğrudan iptal davası açma hakkı tanınabilir.

Katkı Oranı Beyanı:

Çalışmaya Doç. Dr. Ersin ERDOĞAN ve Selin YEŞİLDAL eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- AKINCI, Ziya: *Milletlerarası Tahkim*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013.
- AKKAN, Mine: *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku Cilt 1*, 15. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017.
- AKYILMAZ, Bahtiyar / SEZGİNER, Murat / KAYA, Cemil: *Türk İdare Hukuku*, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
- ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder / TAŞPINAR AYVAZ, Sema: *Medeni Usul Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ERDOĞAN, Ersin: *Medeni Usul Hukuku*, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.
- BAŞTÜRK, Faruk: *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2017.
- BİLGİNOĞLU, Nurettin Emre: *Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü*, 1. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- BUDAK, Ali Cem / KARAASLAN, Varol: *Medeni Usul Hukuku*, Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- EKŞİ, Nuray: *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim*, 1. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013 (Tahkim).
- EKŞİ, Nuray: "Mahkeme Kararları Işığında TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbol Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetkisi", (Ed.) Çağlar, Tacar: *Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı*, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2021, s. 315-347 (Uyuşmazlık Çözüm Kurulu).
- EKŞİ, Nuray: *Spor Tahkim Hukuku*, 1. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015 (Spor Tahkim Hukuku).
- ERDOĞAN, Ersin: *Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.
- ERTAŞ, Şeref / PETEK, Hasan: *Spor Hukuku*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.
- GÜNER, Cemil: "Yabancı Unsurlu Futbol Menajerliği Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları ve Uygulanacak Hukuk", *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 2019, Cilt 77, Sayı 1, s. 103-151.
- GÜRTEN, Kadir / BAŞTÜRK, Faruk: "Futbolda Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Yargı Mercii Sorunu", (Ed.) Çağlar, Tacar: *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu "Av. İsmail İnan" Armağanı*, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2013, s. 399-424.
- KURU, Baki: *Hukuk Muhakemeleri Usulü Cilt VI*, 6. Baskı, Demir Demir Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- NOMER, Ergin / EKŞİ, Nuray / ÖZTEKİN GELGEL, Günseli: *Milletlerarası Tahkim Hukuku Cilt I*, 4. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- ÖZDEMİR KOCASAKAL, Hatice: "Sözleşmesel Uyuşmazlıklarda TFF Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Yargı Yoluna Başvurulabileceğine Dair Yargıtay Kararları Üzerine" (Ed.) Çağlar, Tacar: *Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı*, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2021, s. 601-634.
- PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet: *Medeni Usul Hukuku*, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017.
- PETEK, Hasan: "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshinde Sportif Cezalar", *İzmir Barosu Dergisi*, 2017, Cilt 82, Sayı 1, s. 235-270.
- TOPUZ, Gökçen: "Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi Üzerine Düşünceler", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, 2017, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan Özel Sayısı, s. 1901-1926.
- TÜRKKAN, Adnan: "Türkiye Futbol Federasyonu Hukuk Kurulları (Disiplin, Uyuşmazlık ve Tahkim Kurulları)", (Ed.) ÇAĞLAR, Tacar: *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu "Av. İsmail İnan" Armağanı*, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2013, s. 753-788.
- ÜNLÜ, Taner: "Futbol Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü", *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2014, s. 177-185.

YILMAZ, Alper Çağrı: *FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi*, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017.

YILMAZ, Ejder: *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi 4. Cilt*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.